

Kopsolī

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2004. gada februāris

www.lns.lv

Nr. 4/5 (850/851)

Iespēja

Kā nebūt bezdarbniekam

Ize Kopmane

Arī šogad invalīdiem — bezdarbniekiem iespējams strādāt valsts subsidētās darbavietās. Tas nozīmē, ka no valsts budžeta tiek maksāta minimālā darba alga (80 LVL), bet darba devējs savukārt veic sociālā nodokļa nomaksu.

Vai daudzi darba devēji novērtējuši šo iespēju un izaicinājumu — pieņemt darbā invalīdus? Lūk, ko raksta «Rīgas Balss. Darbs» 26. 1.2004:

Rīgā dzīvo vairāk nekā 30000 cilvēku ar dažāda veida invaliditāti — kustību, dzirdes, redzes, garīgiem traucējumiem. Vairāk nekā 600 cilvēku ar invaliditāti katru gadu reģistrējas Nodarbinātības valsts aģentūras Rīgas filiālē, lai atrastu darbu, kuru veicot pierādītu savas zināšanas, spējas un justos kā pilnvērtīga sabiedrības daļa.

Tomēr, kā rāda statistika, cilvēkiem ar invaliditāti ir daudz grūtāk atrast darbu, salīdzinot ar citiem darba meklētājiem. Tikai 2% no reģistrētajiem darba meklētājiem, kuri gada laikā atraduši darbu, ir cilvēki ar invaliditāti. Daudzi, nespēdami atrast darbu savas invaliditātes dēļ, dzīvo trūkumā, izolēti no apkārtējās sabiedrības.

Latvijas darba devēju atsaucība pieņemt darbā cilvēkus ar invaliditāti joprojām nav pietiekami liela. Tomēr Rīgas pašvaldības pieredze liecina, ka arī darba devēji ir ieguvēji no tā, ka nodarbina cilvēkus ar dažāda veida invaliditāti, kuri var sniegt lielu ieguldījumu darbā, kas atbilst viņu spējām un iemaņām.

Divi cilvēki ar redzes traucējumiem, viens ar kustību

traucējumiem un viens ar dzirdes traucējumiem nodarbināti subsidētās darbavietās SIA «Pinumu Pasaule». Viņi no klūdžiņām pin grozus, mēbeles un citus interjera priekšmetus. Izgatavotos pinumus ir iecienījuši daudzi Latvijas lielveikali.

Strazdiņa jumiķu — skārdnieku firmā «Sīva» ir nodarbināti septiņi cilvēki ar dzirdes traucējumiem. Sezonas laikā firmas darbinieki vidēji 30 objektiem uzklāj, labo jumtus, nomaiņa ūdens notek sistēmas, palodzes un karnīzes.

Pieņemot darbā invalīdu nozīmē iegūt uzticamu darbinieku un padarīt pilnvērtīgāku viņa dzīvi, dodot iespēju strādāt.

Nodarbinātības valsts aģentūra savā mājaslapā: www.nva.lv sniedz tuvākus skaidrojumus par subsidētām darbavietām (tel. 7204243).

□□□

Laikrakstā «KS» vairākas reizes jau minēts arī par citiem mūsu cilvēkiem, kas šādā veidā iekārtojušies darbā dažādos Latvijas reģionos.

Arī Nedzirdīgo savienības sistēmā risinās šis process — Zīmju valodas centrā šajā gadā sāka strādāt divas darbinieces, kuras palūdzām uz sarunu.

Stāsta Velta Kleina

Daudzus gadus šuvēja

Pēc skolas beigšanas vairāk nekā 25 gadus nostrādāju par šuvēju Rīgas MRU. Kad ražošanas iecirkņi tika likvidēti, manas darba gaitas arī beidzās. Tas notika diezgan sen.

Citu darbu atrast grūti

Pēc tam kādu laiku mēģināju meklēt citu darbu. Par šuvēju vairs strādāt negribēju, vēlējos atrast « kaut ko kustīgāku ». Diemžēl cilvēkam ar dzirdes traucējumiem tas ir visai sarežģīti — ne veikalā, ne noliktavā, ne klientu apkalpošanā dzirdīgo kolektīvos nevēlas ņemt darbā nedzirdīgus cilvēkus. Izvēles nekādas! Tā arī paliku mājās, palīdzēju vecākiem un radiem laukos, kārtāju parastās sadzīves lietas, un laiks ritēja tik uz priekšu.

Negaidītais piedāvājums

Tad pagājušā gada nogalē pēkšņi saņēmu piedāvājumu strādāt Zīmju valodas centrā. Iļģi nedomājot, pieņēmu šo piedāvājumu. Direktore Lilita Janševska man pazīstama no kopējā darba Rīgas MRU (sākumā neilgu laiku viņa arī bija šuvēja, pēc tam tulks). Arī daudzus citus darbiniekus LNS sistēmā pazīstu jau sen — no pašsākumiem, darbošanās Domē, LNS valdē utt. Daudz atmiņu glabā arī pati māja, kur Elvīras ielā izvietots Zīmju valodas centrs, — tur bija kopmitne, kurā nodzīvoju 20 gadus... Bet — bija arī šaubas, vai spēšu veikt man paredzēto darbu. Tomēr riskēju un nolēmu strādāt.

Jaunais darbs

Esmu ZVC arhivāre. Mans uzdevums — pārlūkot dažādus arhīva materiālus un savākt visas iespējamās ziņas par to, kā veidojusies un līdz mūsdienām attīstījusies mūsu latviešu zīmju valoda.

Sāku ar «Kopsolī» pārlopošanu. Vecās avīzes lasu ar lielu interesi. Tik daudz no tām var uzzināt par visu LNS dzīvi!

Aktualitāte

Ak, valdība...

Nu jau vairākas nedēļas dzīvojam bez oficiālas valdības — vecā ir demisionējusi, bet jauno nekādi neizdodas izveidot. Kādas ir «KS» lasītāju domas šajā jautājumā?

Aleksandrs Liniņš

Kas tā mums Latvijā par nelaimi, ka neviens premjers nevar noturēties, un regulāri notiek no maiņa!

Repšiem vajadzētu strādāt tālāk, bet partiju ķildas to neļauj.

Pašreizējo politiķu vidū neredzu citu, kas spētu valsts lietas noturēt līmeni un virzīt uz attīstību...

Raitis Pūce

Repše gādā par kārtību valstī, kaut arī tas notiek diezgan asā formā.

Varbūt nemaz citādi nav iespējams, kad jācinās pret korupciju, negodīgiem un slinkiem ierēdņiem, jāievieš kārtība budžetā utt.

Repšiem jānāk atpakaļ, jo Emsis ir laipotājs, visiem grib būt labs, tas nekur neder.

Santa Strauja

Par politiķu daudz neinteresējos. Mani vairāk saista kultūras, mākslas joma. Šajā

laukā un citur arī valdībai būtu daudz ko darīt, nevis strīdēties par to, kura partija uzvarēs, kas būs premjers, ministri.

Repšiem bija daudz plānu, ieceru. Vajadzēja ļaut strādāt, lai būtu rezultāti.

Pēteris Kursītis

Valdības maiņas personiski manu dzīvi neietekmē. Darbs un tādā veidā spēja nopelnīt, nodrošināt ģimeni ar iztiku man ir. Pārējo laiku aizpilda ģimenes lietas un sports.

Premjeram Repšiem jānodrošina spēja sakārtot valsti, tāpat kā viņš to izdarīja ar Latvijas latu.

Kā nebūt...

Sākums 1. lpp.

Diemžēl visu gadu komplekti nav pilnībā saglabājušies. Vēlāk man vajadzēs doties arī uz Valsts arhīvu un vākt tur ziņas no 1920. gada līdz mūsdienām.

Materiālus Zīmju valodas centrs apstrādās, atlasīs un sistematizēs informāciju. Daļa no tās tiks ietverta bukletā par latviešu zīmju valodu (iznāks šogad).

Darbabiedri

Man patīk strādāt gan šajās telpās Elvīras ielā, gan arī šeit esošo darbabiedru vidū. Kā jau teicu, gan vide, gan daudzi cilvēki man zināmi. Arī darba apstākļi labi, nodrošināts pamats sekmīgam darbam.

Tikai 10 mēneši

Mans darbs šeit ilgs tikai 10 mēnešus — līdz novembrim. Tas nekas, esmu priecīga par to, ka varu pastrādāt, būt cilvēkos. Paldies darba devējai Lilitai Janševskai. Ceru, ka mans darbs viņai noderēs.

Stāsta Ilona Liniņa

Tik daudz interesanta!

Arī es iedziļinos senos «KS» izdevumos, un tur uzzinu daudz ko jaunu. Mūsdienās pārsteidzošs liekas fakts, ka agrāk bērniem skolās neļāva runāt «ar rokām», vajadzēja pūlēties visu pateikt «ar muti», skaņās, kaut arī rokas un pirksti, gar sāniem nostiepti, kustējās līdzī.

Šo «runāšanu» nevar pat salīdzināt ar izkoptā zīmju valodā veidoto saziņu mūsdienās. Ar kādu patiku vērojam melodeklamācijas — ne tikai mēs, bet arī dzirdīgie cilvēki: tur ir skaistas zīmes, pievilcīga mīmika, izteiksmīgas kustības. Tas ir kā paraugs, uz ko mums jātiecas, pilnveidojot mūsu dzimto valodu.

Man prieks par to, ka tagad zīmju valoda atzīta kā pilnvērtīga un līdztiesīga valoda, kas ir nedzirdīgo cilvēku dzimtā, pirmā valoda. Un tāpēc tagad ir svarīgi šo valodu pētīt, analizēt, attīstīt tālāk. To tieši mēs darām Zīmju valodas centrā saskaņā ar ES finansēto projektu.

Tiešie uzdevumi

Esmu ZVC lietvede, kārtāju dokumentāciju, protokolēju projekta darba grupas sēdes un arī pati piedalos grupas apspriedēs, kad tiek meklēti optimālie apzīmējumi vārdiem. Izrādās, latviešu zīmju valodā vēl ir daudz neskaidrību — ir vārdi (lietas, jēdzieni), ko apzīmē dažādi, ar vairākām zīmēm, bet ir arī vārdi, kam nav apzīmējumu.

Daži piemēri! Puķes, ziedi — vienalga, vai tās būtu rozes, lilijas, nelķes utt., visām vienāda zīme. Tāpat arī — zīvis, bet to taču ir tik daudz!

Darba devēja Lilita Janševska ar jaunajām darbiniecēm ar Ilonu Liniņu (no kreisās) un Veltu Kleinu (no labās).
B. Aldersones foto

Meklējumu ceļš

Mūsu uzdevums noskaidrot šādas situācijas un meklēt risinājumu. Par katru vārdu (zīmi) spriežam darba grupā un vienojamies, kuru izvēlēties. Ejam konsultēties pie citiem zinošiem cilvēkiem, arī «pie tautas». Par puķēm runājam ar KC «Rītausma» pasākumu apmeklētājiem, par zivīm — ar maksšķerēšanas sporta cienītājiem. Atklājumi dažādi — izrādās, puķēm nav nekādu apzīmējumu un katras īsto nosaukumu lasa no lūpām, bet maksšķerņieku vidū lielākai daļai zivju sugu jau ir savas zīmes.

Vēl dažas atziņas

Zīmju valoda ir jākopj, jāattīsta un jāpopularizē sabiedrībā kā nedzirdīgo saziņas līdzeklis. Taču nez vai pie mums vajadzētu ieviest pasaules praksi, kas vērojama pēdējā laikā ārzemēs — ka lūpas līdzī nekustās un neveido vārdus. Mūsu cilvēki pieraduši pie to lietošanas, it īpaši saskarē ar dzirdīgajiem, nolasot viņu teikto no lūpām, kā arī paši iespēju robežās izrunājot skaņas.

Arī saviem bērniem ģimenē mācu zīmju valodu šādā veidā. Bez tam ļoti svarīgi būtu pēc iespējas vairāk lasīt grāmatas, kaut vai avīzes, žurnālus. Tas veido bagātāku vārdu krājumu.

Neskatoties uz visām modernām tehnoloģijām, mūsdienās visumā jauniešu zināšanu līmenis ir zemāks nekā nedzirdīgo vecākajai paaudzei. Viens no iemesliem tas, ka viņi praktiski nelasa neko. Datorspēlītes, TV, mobilās īsziņas un e—saziņa to nespēj aizstāt, un vārdu krājums sarūk neizbēgami.

Par izglītību

Zīmju valodas pielietojumam skolu apmācībā ir ļoti liela nozīme. Pati to varu teikt no savas pieredzes, mācoties vakarskolā. Ar lielu patiku eju uz skolotāju I. Imures un M. Antonovas stundām, kur skolotājas visu izskaidro zīmju valodā.

Turklāt tik izteiksmīgi un aizrautīgi. Citās stundās daudz kas paliek nesaprasts, jo mehāniska tulkošana «vārds vārdā» vai arī stundas vispār bez tulka maz ko dod. Tad jau labāk mācīties no grāmatas. Pati reizēm lūdzu Mariku (skolotāja Antonova), lai man izskaidro zīmēs kultūras vēsturi u. c. priekšmetus, kur man ir radušās neskaidrības. Liels paldies viņai par to!

No bērnu skolas gaitām secinu, ka skolās mainās situācija. Tagad visa atbildība par bērna attīstību uzlikta vecākiem. Skolotāji strādā saskaņā ar savu programmu — kā kurš bērns ar to tiek galā — tā ir ģimenes problēma.

Ceļš uz ZVC

Kā nokļuvu Zīmju valodas centrā? Tā bija laimīga sagādāšanās. Pēc darba gaitu pārtraukšanas Rīgas MRU ilgāku laiku audzināju bērnus un darbu nemeklēju. Pagājušā gadā nolēmu pieteikties nodarbinātības dienestā, un tur man uzreiz piedāvāja darbu Nedzirdīgo savienībā.

Izrādās, šai laikā pieteikumus subsidiētām darbavietām bija iesniedzis gan laikraksts «Kopsoli», gan Zīmju valodas centrs. Izvēlējos to, kas man likās tuvāks, vieglāk izpildāms, un mani pieņēma šeit darbā.

Nākotnes nodomi

Jau tagad zinu — būs žēl aiziet no šī darba pēc 10 mēnešiem (tādi ir līguma noteikumi). Nedzirdīgajiem jau ir maza izvēle kvalificētās darba nozarēs. Faktiski šādu darbu mēs varam iegūt tikai Nedzirdīgo savienības iestādēs, varbūt specializētajos bērnodrāzos un skolās — citur jau mūs negrib pieņemt pastāvīgā darbā. Tāpēc nezinu, kur tālāk strādāšu.

Šogad jābeidz 12. klase. Vēlētos mācīties starptautiskā līmeņa datorkursos Rīgas skolā, ja tādus vēl organizēs. Vēlētos arī studēt, bet tas paliek tikai sapnis — nav naudas, ko maksāt par studijām, augstskolās neesam nodrošināti ar tulkkiem. ♦

LNS valdes sēdē

Divtūkstoš pasākumu

Ilze Kopmane

Uzmanības centrā — pārskats par paveikto sociālās rehabilitācijas un kultūras darbu par 2003. gadā.

Informāciju ar statistisko datu ainu sniedza LNS viceprezidente Maruta Piteriece. Viņa atzīmēja, ka biedrības šajā

jomā strādājušas vienmērīgi, atbilstoši savām iespējām un biedru vajadzībām. Neviens nav īpaši izcēlusies pārējo vidū.

Pēc statistikas spriežot, vispopulārākie pasākumi klubos ir preses apskati un informācijas par nedzirdīgo dzīvi (gadā kopā — turpat 1000). Regulāri notikuši arī tematiskie vakari un pēcpusdienas — visvairāk sadzīves tradīciju garā, kā arī pensionāru aktivitātes un atpūtas vakari ar izklaides raksturu. Atskaite ailē «jauniešu saieti» gan nav iepriecinoša — tādi notikuši tikai Valmierā, Rēzeknē, Rīgā (kopā 12). Cieņā nav arī literāri pasākumi — tie notikuši tikai Kuldīgā.

Interesanti arī tas, ka tikai KC «Rītausma» regulāri notiek TV filmu surdotulkošana.

Arī pašdarbnieki bijuši diezgan rosīgi, it īpaši «Rītausmā» (kopā Latvijā sniegts 51 koncerts, izrāde utt.).

Kopsavilkums rāda, ka LNS sistēmā 2003. gadā kopā noticis turpat pie 2000 pasākumu, kurus apmeklējuši 15 tūkstoši biedru.

Valde nolēma: uzdot visām biedrībām savlaicīgi gatavoties LNS 9. mākslinieciskās pašdarbības festivālam Kuldīgā 2004. gada 5. jūnijā un pēc tam Nedzirdīgo dienas koncertam Rīgā 2. oktobrī. ♦

LNS Domē

Pārskati par darbu

LNS Komunikāciju centrā

Dibinot LNS Komunikāciju centru, savienība par tā mērķi noteica nodrošināt nepieciešamās informācijas un komunikāciju pieejamību nedzirdīgajiem cilvēkiem.

Komunikāciju centrs darbību uzsāka 2001. gada 14. februārī pārņemot savā paspārnē Rīgā strādājošos tulkus. 2001. gads pagāja, veidojot centru, — aprīkotās telpas ar nepieciešamajām mēbelēm un komunikāciju līdzekļiem.

Tulki operatori sāka strādāt darba dienās no pl. 8 līdz pl. 21, sestdienās no pl. 10 — 15, šāds darba laiks pastāvēs arī šobrīd. Šajā gadā noslēgti līgumi par zīmju valodas tulka pakalpojumu sniegšanu ar valsts policiju, prokuratūru, Latvijas Televīziju — šie līgumi darbojas joprojām. No LNS pārņemts līgums par tulka pakalpojumu sniegšanu tiesās. No 2001. gada oktobra līdz 2003. gada 30. jūnijam atbilstoši noslēgtajam līgumam tika nodrošināti tulka pakalpojumi RPIVA nedzirdīgajiem studentiem.

Novembrī tika izveidota un decembrī internetā ievietota LNS mājas lapa.

2002. gads tika uzsākts ar visu tulku pārņemšanu savā paspārnē. Šī gada aprīlī sadarbībā ar laikrakstu «Kopsoli» LNS ēkā Elvīras ielā 19 tika izveidots datortīkls un maijā pieslēgts pastāvīgajam interneta pieslēgumam. Lai nodrošinātu operatīvu darbu organizāciju, tulki tika apgādāti ar mobillajiem telefoniem. Izpildot valsts pasūtījumu zīmju valodas tulka un komunikācijas pakalpojumu nodrošināšanā, šajā gadā tika sniegti 7 853 pakalpojumi kopsummā ar 5967 stundām.

2003. gada 8 mēnešos apkalpoti 2459

klienti, sniedzot viņiem vairāk nekā 5000 pakalpojumu kopsummā ar 4054 stundām. Pēc nedzirdīgo lūguma noorganizēta grupa autovadītāja tiesību iegūšanai.

Šobrīd Komunikāciju centrs nodarbina 16 darbiniekus Rīgā, Valmierā, Smiltēnē, Rēzeknē, Daugavpilī, Pļaviņās, Liepājā, Kuldīgā un Ventspilī, sniedzot pakalpojumus vairāk nekā 10 iestādēm un organizācijām visā Latvijā.

Iss finansiālās darbības pārskats 2002. gadā LNS piešķirtais finansējums valsts pasūtījuma ietvaros ZV tulka un komunikāciju pakalpojumu nodrošinājumam 24 271 Ls, pašu ieņēmumi no dažādiem pakalpojumiem 4 913.43 Ls.

2003. gadā LNS piešķirtais finansējums valsts pasūtījuma ietvaros ZV tulka un komunikāciju pakalpojumu nodrošinājumam 27 000 Ls, pašu ieņēmumi no dažādiem pakalpojumiem 8 mēnešos 3 564.18 Ls.

Neatrisinātās problēmas un veicamie uzdevumi: šobrīd vēl pilnībā nav nodrošināts nedzirdīgo cilvēku pieprasījums pēc tulka pakalpojumiem, sevišķi studējošajiem nedzirdīgajiem, galvenā problēma finanšu trūkums.

Lai paplašinātu tulka pakalpojumu nodrošinājumu, sadarbībā ar LNS jārisina tulku darba finansējums:

- 1) Jāmeklē finansējums jaunu tulku sagatavošanai;
- 2) Jāmeklē finansējums tulku darba apmaksai studējošajiem jauniešiem.

Zīmju valodas centrā

Centrs darbu uzsāka 1999. gadā. Saskaņā ar statūtiem centram jāattīsta, jāpopularizē un jāpēta nedzirdīgo zīmju valoda. Līdz 2003. gadam centrā strādāja 2 darbinieki — direktore Lilita Janševska un konsultante Dina Bethere uz 1/2 slodzi, kas aizstāvējusi Tartu universitātē maģistra darbu zīmju valodas gramatiskās semantikas izpētē. Pētījumā gūtas arī atziņas, ka vadošie darbinieki un tulki lieto latviešu valodu zīmēs un nevis zīmju valodā. Darbs jāturpina pie padziļinātas nedzirdīgo zīmju

valodas gramatikas aspekta izpētes un jāizstrādā šīs valodas mācīšanās metodika.

Saskaņā ar Statūtiem centram jāveic arī izglītojošā darbība, tāpēc apstiprināts izglītības iestādes nolikums un saņemta reģistrācijas apliecība kā licence zīmju valodas kursu, katru gadu jāsaņem sanepidcentra atzinums, ka telpas piemērotas izglītības darbu veikšanai.

Problēmas rada tas, ka nav pedagogu ar pedagoģisku izglītību.

Nolikums paredz īstenot 3 programmas:

- interešu izglītības programma (zīmju valodas kursi)
- profesionālā pilnveides programma (tulku kvalifikācija)
- profesionālās izglītības programma (tulku sagatavošana).

Šobrīd tiek īstenotas tikai divas pirmās programmas.

Profesionālās izglītības programma netiek realizēta tāpēc, ka saskaņā ar esošo LR profesiju klasifikatoru nedzirdīgo tulkam jābūt ar augstāko izglītību. Šobrīd no tulkiem LNS sistēmā tā ir tikai Brigitai Aldersonei. Centrs nav reģistrēts kā koledža vai augstskola, bet veic valsts pasūtījumu.

Lai piesaistītu papildus finansējumu, jāraksta projekti — tā 2000. gadā dabūts atbalsts Sorosa fondā un 2001. — 2002. gadā dabūts atbalsts no Eiropas Savienības.

Centrs divreiz gadā organizē zīmju valodas kursus, bez tam māca zīmju valodas pamatus Medicīnas akadēmijas logopēdiem, augstskolas «Attīstība» sociāliem darbiniekiem, 51. skolas pedagogiem. Tie ir maksas pakalpojumi. Divreiz organizēti arī esošo tulku kvalifikācijas celšanas kursi.

Par kursu organizēšanu regulāri izziņots laikrakstā «Kopsoli», var pieteikties visi interesenti. ♦

No Domes materiāliem, 2003. X

Skolu dzīve

Darīt labu

Māra Sadovska

Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskolā ir dibināta jauna tradīcija — pasākumu cikls par labdarību «Darīt labu» 8. — 12.klašu skolēniem.

Cikla idejas autori un organizatori ir skolotāja Inguna Poga un direktora vietnieks informātikas jautājumos Dzintars Stepāns.

9. un 11. februāra pasākumus ļoti pārdomāti un interesanti vadīja skolotāja Vēlga Lielnora.

Kas ir labdarība

Vispirms skolēni vairāk uzzināja par labdarības jēdzienu — sponsorēšanu, ziedošanu un filantropiju. Tad paši skolēni nāca un dalījās ar savu sirdsbagātību — stāstīja par saviem lielajiem un mazajiem darbiem. Starp tiem bija tādi kā pašizgatavota putnu barotava, rūpes par kaķīti, izremontēta klase, savākti kartupeļi, palīdzība vecmāmiņai konservu gatavošanā, cieņa pret skolotājiem un saviem klasesbiedriem, palīdzība mājas darbos un citi.

Palīdzēt var ne tikai sev tuvajiem cilvēkiem, bet arī pavisam svešiem cilvēkiem. To skolēni uzzināja, noklausoties stāstījumu par lielākajām nevalstiskajām organizācijām — Latvijas Sarkanā Krusta, kas darbojas veselības un sociālās aprūpes jomā, Maltes ordeņa palīdzības dienestu, kas vientuļajiem cilvēkiem piegādā uzturu un nodrošina viņus ar transportu, Rīgas Samariešu apvienību, kas daudz palīdz bērniem.

Latvijas Bērnu fonda centrs pret vardarbību «Dardedze» palīdz vardarbībā cietušajiem bērniem. «Velku» fonds izglīto vecākus, kuri audzina bērnus ar īpašām vajadzībām, un cilvēkus, kuru darbs saistīts ar šo bērnu aprūpi utt. To liels balsts ir cilvēki, kuri brīvprātīgi piedalās šo organizāciju darbā ar vēlmi — palīdzēt citiem.

Tikšanās ar TV darbiniekiem

Uz pasāku bija atnākuši arī ciemiņi — TV raidījuma «Kopā» veidotāji — Krista Vāvere, Rihards Vālands, Olafs Okonovs un sabiedriskās organizācijas «Vecāki Rīgai» padomes priekšsēdētājs Nauris Vasjurins. Raidījuma «Kopā» veidotāji pastāstīja, ka ik pirmdienas vakaru 18.15 (ar atkārtojumu pirmdienās 23.20) ar skatītājiem viņi tiekas nu jau otro gadu. Raidījuma «Kopā» mērķis ir stāstīt par cilvēkiem, kuri, neskatoties uz veselības problēmām, dara daudz un dažādus labus darbus. Mēs uzzinājām par cilvēkiem, kuri kāpj kalnos, de-

jo, strādā un ir lieli optimisti, neraugoties uz savu invaliditāti.

Lai arī cilvēki ar dzirdes invaliditāti labāk varētu sekot raidījuma sižetiem, pēc Rīgas nedzirdīgo bērnu internātskolas pedagogu ierosinājuma raidījums «Kopā» no šī gada februāra ir ar subtitriem.

Filma par Deividu

Raidījuma veidotāji bija sarūpējuši arī ciemakukuli — videomateriālu par Deividu Legu. Cilvēku, kurš aicina nevis sacensties ar citiem, jo allaž atradīsies par jums kāds labāks, bet gan pašam ar sevi un celt savu iespēju latīņu aizvien augstāk. Jo dzīve ir viena un to vajadzētu nodzīvot tā, lai pašam ir prieks.

Deivids ir cilvēks ar īpašām vajadzībām, kurš domā nevis par to, ko nespēj, bet gan par to, ko viņš var izdarīt. Viņš studē jurisprudenci, lasa lekcijas par dzīves kvalitāti, jo tā var dot arī citiem, ne tikai skatīties uz savu invaliditāti. Viņš pārvietojas ratiņos, raksta, turot zīmuli mutē, lieliski strādā ar datoru, izmantojot kāju pirkstus.

Deivids apgalvo: «Nedrīkst pasīvi gaidīt, līdz sabiedrība saprot invalīdus. Es pats varu noteikt, cik lielā mērā invaliditāte iespaido manu dzīvi.» Pēc filmas noskatīšanās izraisījās diskusija par to, cik daudz spēj cilvēks un kā viņš var dzīvot, darot labu arī citiem.

Kā vecāki sargā bērnus

Nauris Vasjurins pasākuma dalībniekiem pastāstīja par gadu veco organizāciju «Vecāki Rīgai» — kura, gādājot par skolēnu drošību pilsētas ielās, piektdienu vakaros dodas apgaitās pa vietām, kur ir lielākie draudi drošībai un veselībai. Organizācijai ir cieša sadarbība ar policiju. «Vecāki Rīgai» vēlas palīdzēt ikvienam bērnam un jauniešiem, kurš nonācis situācijā, kad viņš ir apdraudēts.

Ja ir nepieciešama fiziska iejaukšanās, talkā tiek aicināta policija. Klātesošie redzēja arī apgaitu neatņemamo sastāvdaļu — jaku, kura tiek uzvilka, piektdienas vakarā dodoties Rīgas ielās. Tās priekšpusē ir Rīgas kontūras, tostarp pils, kuras mastā uzvilkti divi karogi, kas norāda, ka prezidente ir mājās un strādā.

Tā ir vienotība ar prezidentu, jo viņa gādā par valsti, bet vecāki par bērnu drošību. Jakas aizmugurē ir uzraksts «Vecāki Rīgai». Tas liecina, ka vecāki vēlas būt kopā ar saviem bērniem, vēlas ar viņiem runāt, uzklāst un rūpēties par ikviena bērna drošību.

Nauris Vasjurins teica, ka prieks ir par tām reizēm, kad ir palīdzēts kādam jauniešim — apstādināts kāds kautiņš vai arī runāts ar kādu jauniešu par to, ka ir slikti

naktī Interneta kafejnīcā spēlēt datorspēles, lietot alkoholu vai citas atkarību izraisošas vielas.

Viņš teica: «Ja cilvēks ilgi spēlē datorspēles, viņš pierod pie tā, ka tajā, nogalinot cilvēku, vietā rodas jauna dzīvība. Tā ir tikai virtuālā realitāte, taču reizēm tā saplūst ar reālo dzīvi. Šāds jauniešis arī dzīvē spēj nogalināt, cerot, ka vietā radīsies jauna dzīvība. Taču tā nenotiek, jo dzīve mums katram ir tikai viena.

Ļoti daudzi jaunieši dara viens otram pāri. Aicinu jūs dzīvot ar labo sirdi un palīdzēt cits citam darīt dzīvi priecīgāku. Vērtīgi brīvo laiku pavadīt var palīdzot arī citiem cilvēkiem, piemēram, slimnīcās, veco ļaužu pansionātos, dažādās nevalstiskajās organizācijās. Un vēl. Arī jūs paši drīz būsiet vecāki. Aicinu vecākus atrast laiku, lai parunātos ar saviem bērniem un ieklausīties viņos. Būt par viņu draugiem!»

Viesiem dāvā sirsnīgas

Pasākuma izskaņā viesi saņēma brīnišķīgas — 10.b klases meiteņu gatavotas dāvanas, piepalīdzot skolotājām Oksanai Klints un Raitai Stepānei — uz sarkaniem spilventiņiem izšūtas sirsnīgas, kas liecināja par mājinieku sirsnību un vēlēšanos dalīties labajā.

Aicina talkā vecākus

Ikviens vecāks, kurš arī vēlas piedalīties organizācijas «Vecāki Rīgai» darbā, lai rūpētos par bērnu drošību, tiek aicināts pieteikties Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskolā pie sociālā pedagoga Māras Sadovskas (tālrunis/fakss 7288902).

Vecāki ir tie, kuru atbalstu bērni tik ļoti gaida. Ticu, ka Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskolas vecāki noteikti var izveidot savu sabiedriskās organizācijas «Vecāki Rīgai» nodaļu. ♦

Konkurss «Mana mīļākā veste»

Dzintars Stepāns

Sestdien, 14. februārī Rīgas nedzirdīgo bērnu skolas 9.a klases skolniece Elita Ķīvīte ieguva otro vietu republikas jauno šuvēju — modelētāju konkursā «Mana mīļākā veste».

Konkursu rīkoja Izglītības ministrija kopā ar šūšanas firmu BROTHER un HUS-QVARNA pārstāvniecībām Latvijā. Konkurssā piedalījās vairāk kā 60 labākās un prasīgākās 7. — 9.klašu meitenes no visas Latvijas.

Daudzas konkursa dalībnieces nākotnē vēlas mācīties modes dizainu. Konkursu vērtēja ļoti profesionāla žūrija.

Par bezdarbnieka pabalstu

Lai saņemtu bezdarbnieka statusu, jāreģistrējas savā Nodarbinātības valsts dienestā. Bezdarbnieka pabalsta saņemšana pēc tam jākārto VSAA.

Bezdarbnieka pabalsta apmērs ir atkarīgs gan no cilvēka kopējā apdrošināšanas (darba) stāža, gan viņa vidējās apdrošināšanas iemaksu algas.

Vidējā apdrošināšanas iemaksu alga tiek aprēķināta par 6 kalendāro mēnešu periodu, neņemot vērā 2 pēdējos mēnešus pirms tā mēneša, kad iegūts bezdarbnieka statuss. Tas nozīmē: ja bezdarbnieka statusu cilvēks iegūvis 2003. gada decembrī, tad vidējo apdrošināšanas iemaksu algu viņam aprēķinās par periodu no 2003. gada aprīļa līdz septembrim ieskaitot.

✓ Tiem, kuriem darba stāžs ir no 1 — 9 gadiem, bezdarbnieka pabalstu rēķina 50 % apmērā no vidējās apdrošināšanas iemaksu algas. Attiecīgi ar stāžu:

- ✓ no 10 — 19 gadiem — 55 %;
- ✓ no 20 — 29 gadiem — 60 %;
- ✓ no 30 gadiem — 65 %.

Ja no darba aiziet pēc paša vēlēšanās vai ir atlaists par pārkāpumu, pabalstu piešķir ne ātrāk kā pēc 2 mēnešiem.

Ja cilvēks strādā, saņemot algu «aploksnē», tad pabalstu nesaņem.

Ir arī daži izņēmumi, ko izskata uz vietas, piemēram, ja bezdarbnieka pabalstu pieprasa cilvēks, kurš kopis bērnu līdz 1,5 gadu vecumam, uz viņu attiecas citi nosacījumi utt.

Nauda drošībā

Pašreiz gandrīz ikviens banka piedāvā norēķinu kartes. Visumā tas ir drošs un ērts maksāšanas līdzeklis. Arī daudzas darbvietas algu pārskaita uz šo karšu kontiem. Tomēr aizvien ir gadījumi, kad negodīgi ļaudis mēģina iedzīvoties uz citu rēķina, izmantojot svešu elektronisko naudu.

Pašiem jāuzmanās

Krāpniecības novēršanai daudz var paveikt paši karšu īpašnieki. Te daži galvenie noteikumi! PIN kodam jābūt tikai jums pieredzībai, personīgai informācijai.

Neizmetiet pirkumu čekus un mēneša konta atskaites, kur pagadās, jo tajās parādās pilns kartes numurs, kuru var izmantot krāpnieks, veicot norēķinus.

Pierakstiet savas maksājumu kartes un bankas kontaktāruna numuru, lai vajadzības gadījumā varētu sazināties ar savu banku, jo īpaši, ja atrodaties ārzemēs.

Norēķinoties ar karti, jāseko, lai ikviena darbība, kas tiek veikta ar maksājumu karti, notiktu jūsu klātbūtnē, nevis aiznesot uz vietu, kur to nevarat redzēt.

Jūs jautājāt, mēs atbildam

Pusgadu bijām «aizrāvušies» ar Eiropas Savienības problēmām, tāpēc sakrājušies vairāki citi praktiski jautājumi, uz kuriem mūsu lasītāji vēlas saņemt atbildi. Meklējām atbildes pie speciālistiem, interneta mājaslapās un presē. Šoreiz tēma — «Veselīgs dzīvesveids». Atbilžu publicēšanu turpināsim citos «KS» numuros.

«Ko nozīmē veselīgi ēst? Vai gaļu ēst nav ieteicams?»

Mācība par veselīgu uzturu ir vesela zinātnes nozare, kuru šeit nav iespējams izklāstīt. Veselīgi ēst — tas viennozīmīgi ir nelietot uzturā taukvielām pārsātinātu ēdienu: taukainas zupas, ceptus kartupeļus, tauku gaļu, taukos šmorētus skābos kāpostus un saknes utt.

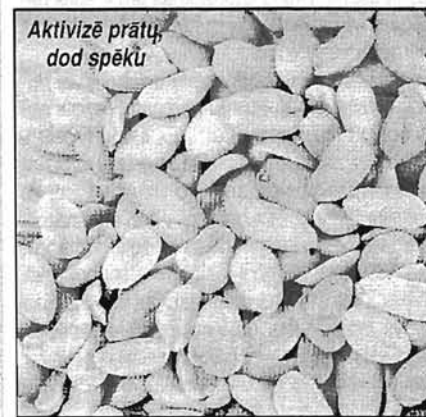
Bet nebūt nenozīmē gaļas izslēgšanu no ēdienkartes. Gaļa, īpaši teļa, liellopa, putnu, satur daudz vērtīga olbaltuma u. c. organismam nepieciešamu vielu. Sevišķi ieteicami zivju ēdieni, taču vairāk par visu minēto jālieto dārzeņi — svaigā, vārtā, tvaicētā utt. veidā. Tiem jābūt kā pamatēdienam, bet gaļai — kā piedevai.

Un te, lūk, pavisam īpašs ieteikums steidzīgiem un nevaļīgiem cilvēkiem — tie ir žāvētie augļi un rieksti, kuriem ikdienā bieži paskrienam garām.

Modernā uzturzinātne uzskata, ka pēc sārtīguma rieksti vai žāvēti augļi var aizstāt sviestmaizi vai šobrīd populāros hamburgerus. Ar sauju riekstu var lieliski remdēt izsalkumu!

Rieksti pārspēj šokolādi, taču zemā ogļhidrātu satura dēļ var neraizēties par iespējamo lieko svaru un ēst žāvētos augļus pat tad, ja tiek ievērota ļoti stingra diēta.

✓ Riekstu lietošana uzturā aktivizē smadzeņu darbību, tie ieteicami arī nervu sistēmas stiprināšanai.

Aktivizē prātu, dod spēku

✓ Lazdu riekstos ir tikpat daudz olbaltumvielu, cik gaļā vai biezpienā. Šos riekstus īpaši vēlam ēst tiem, kas sirgst ar mazasinību vai kam nepieciešams atgūt spēkus pēc operācijām un stresa.

✓ Mandeles iesaka ēst, ja ir paaugstināts holesterīna līmenis, hipertoniya, audzēji, aptaukošanās.

✓ Pistāciju rieksti stiprina sirdi un ārstē aknas. Tos iesaka arī hroniska noguruma gadījumos.

✓ Melnās plūmes ir diētisks produkts, kas veicina gremošanu un organisma nodrošināšanu ar vitamīniem ziemas periodā, liekā holesterīna, kā arī kancerogēno un toksisko vielu izdalīšanos no organisma.

✓ Rozīnes ieteicamas tiem, kuriem ir sirds asinsvadu slimības, kā arī cilvēkiem ar novājinātu veselību, jo tās veicina imunitātes nostiprināšanu.

✓ Žāvētas aprikozes kļūst par neaizstājamu askorbīnskābes, vitamīnu B1, B2, B15 un minerālāļu avotu. Sevišķi daudz tajās ir kālija.

✓ Riekstus un žāvētos augļus laiku pa laikam jāpievieno dārzeņu vai augļu salātiem, mērcēm, biežputrām, desertiem.

«Kāds labums latviešu cilvēkam no somu pirts vai staru kabīnēm?»

Mūsdienās tradicionālo latviešu pirti aizstājušas dažādas cittaute pēršanās paražas, piemēram, saunas un tvaika pirtis. Tā ir laba atpūta gan pēc grūtas darba dienas, gan smagas darba nedēļas. Taču saunā un tvaika pirtī vai kabīnē var būt arī gluži taustāmu labumu veselībai.

✓ Desmit līdz divdesmit minūtes pavadot saunā, sirds kļūst stiprāka par 50 līdz 75%. Tas rada tādus pašus rezultātus kā fiziskas nodarbes. Spēks, ko gūst sirds saunā, ir tāds pats kā pēc mundras pastaigas.

Sauna regulē arī asinsspiedienu, jo karstums asinsvadus izpleš, lai pielāgotos pieaugošajai asins plūsmai.

Asinsvadi kļūst elastīgāki un palielinās asins cirkulācija. Asins plūsma ādā palielinās, pieaugot sirds spēkam pat par 70%. Tādējādi barības vielas nokļūst zemādas slānī un ādas virskārta kļūst veselīga.

✓ Tvaika pirtis un saunas izraisa svīšanu, attīrot ādu un sviedru dziedzerus. Caur ādu riņķo 30% no visiem ķermeņa izdalījumiem. Svīšana atver poras un izvada netīrumus no ķermeņa.

✓ Atrodoties saunā vai infrasarkanā staru kabīnē, ādas temperatūra sasniedz

Pašiem jāuzmanās

Sākums 5.lpp.

Visi veikala čeki un autorizācijas dokumenti jāsaģlabā vismaz divus mēnešus.

Pie bankas automāta vajag nostāties tā, lai neviens nevar redzēt skaitļus, kādus spiežat.

Bankomātā neaizmirstiet paņemt naudu un maksājumu karti, jo pēc 30 sekundēm bankomāts pats automātiski to izdarīs jūsu vietā.

Vēlams arī pārliecināties, ka tuvumā negrozās cilvēki ar ļauniem nodomiem atņemt naudu, ko tikko izņemsiet no bankomāta.

Ja ir aizdomas, ka ar maksājumu karti tiek veikti aizdomīgi maksājumi, tā pazaudēta vai nozagta, par to nekavējoties ir jāinformē banka, lai veiktu kartes bloķēšanu.

Interese par maksājumu karšu drošību būtu jāizrāda arī pārdevējiem, pievēršot lielāku uzmanību kartes izskatam un parakstu salīdzināšanai uz čeka ar parakstu uz kartes.

Lai novērstu krāpniecību, nebūtu ieteicams iepirkties internetā nepazīstamās vietās.

Lati, eiro, dolāri vai...

Kādā valūtā glabāt savu naudu? — jautā mums anonīms lasītājs.

Lielākā daļa banku speciālistu iesaka, ka pagaidām vislabāk glabāt tos pašus stabilos un mums ierasti mīļos latus. Tas pats attiecas arī uz kredītu ņemšanu.

Vislabāk darījumus kārtot tajā valūtā, kādu cilvēks saņem darba algā, jo katra naudas konvertācija (maiņa) rada zaudējumus, jo ietver arī šī pakalpojuma apmaksu.

Kad notiks lata pāreja uz eiro, tā būs vispārēja valsts mērogā un īpašus zaudējumus neradīs.

Medicīnas muzejs aicina

Ivars Kalniņš

Šī gada janvārī Medicīnas vēstures muzeja lielajā izstāžu zālē tika atklāta izstāde «**Medicīna simbolos un emblēmās**». Izstāde darbosies līdz 30. aprīlim, un tajā būs iekļautas tematiskās kolekcijas no muzeju krājumiem, to vidū — dažādu valstu un tautu gravīras, skulptūras, grāmatas, medaļas, nozīmes, loterijas biļetes, pastmarkas un atklātnes, kā arī citi priekšmeti ar medicīnas simboliem un emblēmām.

Līdztekus darbojas vēl viena jauna izstāde, kas iepazīstina ar medicīnā lietojamām vakcīnām pret dažādām saslīmšanām.

Lai arī lūdzam! **Pieteikšanās pie J.Gromas vai I. Kalniņa**

Kāds labums...

Sākums 5.lpp.

40°C un ķermeņa iekšējā temperatūra pieaug līdz aptuveni 38°C. Ķermeņa pakļaušana lielam karstumam rada mākslīgu drudža stāvokli. Tā tiek ražots arvien vairāk balto asinsķermenīšu antivielu un interferona (pretvīruss, kas spēj cīnīties ar vīzi).

✓ Ādas attīrīšanās palīdz saglabāt veselīgu ādu un sejas krāsu.

✓ Saunas, tvaika pirtis un infrasarkanā staru kabīnes kopā ar masāžām palīdz zaudēt taukaudus un cīnīties ar celulītu.

✓ Apmeklējot saunas un tvaika pirtis, var atbrīvoties no artrīta sāpēm, stīvuma.

✓ Tvaiki ir lielisks līdzeklis pret tādām elpošanas problēmām kā, piemēram, bronhītu, laringītu. Palīdz atslābināties nogurušiem un sastieptiem muskuļiem.

«Vai produkti, kuru sastāvā uzrādītas vielas ar «E» apzīmējumu, ir kaitīgas?»

Pēc ANO Pārtikas komisijas datiem,

daudzas firmas ražo ekoloģiski bīstamus produktus un eksportē tos uz vājāk attīstītajām valstīm. Piemēram, margarīns un kola, ko ražo Holandē un Vācijā un ko piegādā postpadomju valstīm, ir konservēti ar bīstamu emulgatoru, kas uz iesaiņojuma tiek apzīmēts ar simbolu **E — 330**. Šie produkti, kas izraisa onkoloģiskās slimības, ir pat aizliegti lietošanai daudzās valstīs.

Pirms pārkat produktus, ieteicams uzmanīgi aplūkot iesaiņojumu, un, ja uz tā tabulā ir norādīts brīdinājuma kods, izvēlieties ko citu.

Produkti ar šiem kodiem ir kaitīgi veselībai **Bīstamais: E — 102, 110, 120, 122, 123, 124, 125, 127**. **Aizliegtais: E — 103, 105, 111, 121, 125, 126, 130, 152**. **Kancerogēnais: E — 142, 131, no 210 līdz 217, 240, 330**. **Izraisa gremošanas traucējumus: E — no 221 līdz 226, no 338 līdz 341, 407, 450, 461, 462, 463, 465, 466**. **Palielina holesterīna saturu organismā: E — 320, 321, 322, 250, 251**. ♦

Par labām domām!

Diezgan droši var apgalvot, ka ikviens no mums kaut reizi mūžā būs mēģinājis sākt jaunu dzīvi vai centies kaut ko mainīt līdzšinējā.

Diemžēl itin bieži cēlie nodomi netiek piepildīti. Cilvēkam pašam īsti nav skaidrs, kādēļ viņš vēlas mainīties, vai arī trūkst gribasspēka, lai iecerēto īstenotu. Viņš turklāt pats šaubās, vai tas ir iespējams.

Vēlēšanās sākt jaunu dzīvi ir visnotaļ apsvaicama un arī reāli iespējama lieta. Tam parasti nepieciešams būtiski mainīt agrāko domāšanu un dzīves ritmu. Iesaka divus paņēmienus, kas varētu palīdzēt šādi mainīt un sakārtot savu ikdienu.

Pozitīva domāšana

Ja cilvēks kaut ko grib sasniegt, ne uz brīdi nedrīkst pieļaut domu, ka viņš ir nelaimīgs, mazāk apdāvināts, neveiksmīgs utt. Šādām domām jāpretojas ar visu spēku. Ja mēs domas virzām uz kādu noteiktu mērķi, tad visam būtu jāliecina par kaut nelielām sekmēm.

Uzvedība, apģērbs, izturēšanās stils, valoda, darbi — tie ir nelieli trumpji mūsu sekmju sasniegšanā. Droša izturēšanās jau ir solis panākumu virzienā. Labās domas veido auru, kas sekmē izdošanos.

Pozitīva domāšana palīdz arī atgūt vai nosargāt veselību. Katru rītu pamostoties, pie sevis desmit reižu noskaidri: «*Es esmu vesels!*» vai arī «*Es esmu laimīgs!*» Drīz vien pat nopietni slims cilvēks jutīsies labāk, jo skaitītie vārdi kā maģiska formula iesēžas dziļi cilvēka zemapziņā un viņa paša ķermenī uztver šo informāciju.

Tieši seja un acis vislabāk atspoguļo, kā cilvēks jūtas. Ja viņš domā jaunas vai skumjas domas, tad seja to atklāj visskaidrāk — tas ādas krāsa kļūst neveselīga, bāla. Nelaimīgā sejā var izlasīt cilvēka ķibeles un bezpalīdzību.

Ticība saviem spēkiem

Labs līdzeklis, lai gūtu panākumus, ir stipra ticība sev un saviem spēkiem. Tā iznīcinās šaubas, nedrošības izjūtu, visu, kas cilvēku var tikai bremsēt, un stiprinās garīgo spēku, lai maksimāli varētu koncentrēties, un veicinās tuvošanos izraudzītajam mērķim. Ļaudis tic tam, kam ir noteikts rīcības plāns, kas zina, ko vēlas, un nekad nešaubās par savām spējām. Dabā tā iekārtots: ja cilvēka dzīve iet uz augšu, šķiet, pati pasaule viņam palīdz, bet, ja cilvēks slīd uz leju, tad pasaule vēl iesper ar kāju. Ja cilvēks netic pats sev, kā lai viņam ticētu citi?

Nekad nepieļaujiet domu, ka esat par vecu kādai kārdinošai idejai! Arī tā ir neticība savai varēšanai. Cilvēks ir tieši tik vecs, cik vecs jūtas. Bieži ir gadījumi, kad šajā ziņā pases vecums atšķiras no tā, kā cilvēks pats jūtas. Sevi nevajadzīgi bremsējot, pavisam drīz var parādīties vecuma iezīmes — seja pārāk ātri izskatīsies veca un krunkaina. Un tas tikai tāpēc, ka «vecuma dēļ» sev liegts kāds prieks.

Izskaud neticību!

Neticība var būt maskējusies arī aiz tādām īpašībām kā skaudība un greizsirdība. Ja domājam par citiem sliktu vai skauzām otra cilvēka izdošanos, apturēsim sevi: «Stop!»

Īpaši jāpretojas greizsirdībai, jo tā spējīga graut ne tikai pašu, bet arī partneri. Turklāt šīs jūtas gandrīz ne tikai dzīvi, bet arī veselību un skaistumu un ar mīlestību tām nav nekāda sakara.

Vērtīgi ir domāt tikai labas domas. Patiesība ir senajam uzskatam, ka ikvienai domai piemīt ārkārtīgs spēks. Jau Platons rakstīja par domas spēju piepildīties reālās lietās. Tas nozīmē tikai vienu — nevajag zemapziņu piegružot ar izkropļojumiem (ļaujam domām, neizdošanos, raizēm, skumjām, bezcerību). Lai jūsu dzīvē valda gaišs dzīvotprieks! ♦

Ar pašizgatavotām vestēm konkursā piedalījās sešas Rīgas nedzirdīgo bērnu skolas 8.a un 9.a klases meitenes. Divas meitenes — Marina Ogorodņikova un Elita Ķīvīte iekļuva konkursa finālā.

Konkursa uzvarētāja saņēma jaunu BROTHER šujmašīnu, bet Elita Ķīvīte (*attēlā stāv otrā no labās*) par iegūto otro vietu — dāvanu karti 50 Ls jaunas šujmašīnas iegādei un 10% atlaidi šujmašīnu veikalā.

Tas ir ļoti liels Rīgas nedzirdīgo internātpamatskolas meiteņu un viņu skolotājas Raitas Stepānes panākums.

Pirms pāris gadiem līdzīgu panākumu — arī otro vietu ieguva Santa Ivsāne. Tad konkursu rīkoja firma «Burdā Moden». ♦

Pieredze

Festivālā Slovākijā

Uldis Ozols, teksts un foto

Brauciens uz starptautisko kultūras festivālu notika, pateicoties vairākiem pagātnes notikumiem. Pirms vairākiem gadiem es studēju teātra mākslu Čehijā, Brno. Nesen Raiņa skolas skolotāja Marija Antonova arī bija tur pieredzes apmaiņā nedzirdīgo aktiermākslas jomā. Kopīgi radās ideja doties uz šo festivālu. Palīdzēja iepriekš nodibinātie kontakti, un mēs saņēmām ielūgumu.

Pēc citīgiem treniņiem un liela organizatoriskā darba astoņu rainiešu grupa ieradās Slovākijā, Nitā.

Festivālā sniedzām uzvedumus: *Besame Mucho, Četri gadaliaki un Nemiers.*

Tiešām bija vērts izbaudīt teātra pasauli! Daudz ko redzējām, ieguvām jaunu pieredzi radošā un tehniskā ziņā, kā izpaust emocijas kustībās, kā aktieros attīstīt talanta dotās iespējas. Mēs kontaktējāmies ar dažādiem jauniešiem — aktieriem un māksliniekiem no Slovākijas, Čehijas, Nīderlandes, Francijas, Slovēnijas.

Lielākais notikums mums bija uzstāšanās uz atklātās skatuves, kad visi skatījās — gan amatieri, gan profesionāļi — ar lielu uzmanību! Tas bija īsts pārdzīvojums, bet ar savu varēšanu ļoti lepojāmies! Daudzi izteica komplimentus, bija arī daži aizrādījumi. Taču viss notika draudzīgi, biedriski, jo nevar būt viss tik gluži labi, — mēs bijām visjaunākie visā festivālā!

Šis festivāls mums ļāva paskatīties ar atvērtām acīm uz plašo pasauli un iepazīties ar citu kultūru, cilvēkiem un brīnišķīgu

dabu — kalniem. Tas tiešām bija fantastiski! Palūdzu katram audzēknim, kas piedalījās festivālā, izteikt savas domas par to kopumā: kādi bija iespaidi?

Līga Pauniņa: Ļoti priecājos par šo iespēju būt ārzemēs pirmo reizi. Esmu iepazinusies ar nedzirdīgiem no citām valstīm, bet man grūtības sagādāja svešā zīmju un slovāku valoda. Mums bija nepatīkams pārsteigums: slovāki uzskata, ka esam no Lietuvas. Visur publicēja vārdu «Litva», daudzi nezināja, kas ir Latvija. Protams, mēs izskaidrojām, ka Latvija ir cita valsts, kaut arī abi vārdi varbūt līdzīgi...

Bija interesanti vērot teātra izrādes — gan īsās, gan garās. Visas domātas tieši nedzirdīgajiem, jo visās lieto zīmju valodu un izteiksmīgas kustības. Redzams, ka čehi un slovāki tiešām ir profesionāli aktieri. Bez tam bija nedzirdīgo mākslinieku darbu izstāde galerijā. Patīkami skatīties! Arī Latvijā vajadzētu ik pa laikam rīkot kaut ko līdzīgu. Kad posāmies uz mājām, bija žēl šķirties no iegūtajiem labiem draugiem.

Ļoti priecājos, ka bija iespēja arī paceļot pa Slovākiju, daudz ko iepazīnām, piemēram, kalnus, muzejus, populāru peldbaseinu. Viss notika, pateicoties kādai Slovākijas latvietei (dzirdīgā), kura mums sniedza plašu informāciju.

Mārcis Rušiņš: Brauciena sākumā biju mazliet uztraucies, visu laiku domāju par gaidāmo uzstāšanos. Tāds notikums starptautiskā mērogā mums bija pirmoreiz.

Ļoti priecājos, ka bija iespēja satikt sen neredzēto draudzeni — aktrisi Zuzannu, ar kuru iepazinās bērnu un skolēnu teātra festivālā Berounā, Čehijā pirms 8 gadiem. Nu, lūk, viņa tagad jau ir profesionālā aktrise, populāra visā Slovākijā, tiešām unikāla personība.

Pirmo reizi redzēju tik savdabīgas, no mums atšķirīgas kustību izrādes, interesanta arī skatuves tehnika. Šis tas tomēr likās garlaicīgi. Vispār čehi ir ļoti talantīgi teātra mākslā, realizē tik sarežģītus scenārijus. Noslēguma izrāde bija grandioza — veiksmīgi lietota tehnika, fantastiskas kustības. Kopumā iespaidīgi.

Festivāla laikā es maz sazinājos ar čehiem. Ar slovākiem bija vieglāk saprasties.

Nitra ir ļoti skaista pilsēta, bet galvaspilsēta Bratislava ne tik interesanta. To mēs apmeklējām festivāla laikā. Ekskursijā pa Slovākiju man vislabāk patika pērļu baseins — tādu nekur nebiju redzējis!

Zita Ozoliņa: Tiešām lielisks brauciens, bija vērts iepazīties ar šo valsti, tās kultūru un tautu.

Teātra izrādes bija interesantas un tik dažādas — gan ar profesionāliem aktieriem, gan ar pašdarbniekiem — skolēniem. Tiesa, reizēm nesapratu, ko grib teikt aktieri, jo viņi lietoja savas zīmes. Visu sapratu tad, kad darbība notika tikai kustībās. Mūsu uzstāšanās noritēja veiksmīgi, kaut gan pirms tam bijām ļoti uztraukušies.

Uzskatu, ka slovāki ir līdzīgi latviešiem gan pēc sejas, gan arī ir līdzīgas zīmes. Piemēram, vārds «ārsts» — mēs to zīmē-

No kreisās: Mārcis Rušiņš, Zita Ozoliņa ar jauno draugu slovāku

jam kā krustu uz pieres, bet viņi uz krūtīm. Vārdu «*baznīca*» mēs apzīmējam ar krustu priekšā no krūtīm, bet viņi uz pieres. Tiešām interesanti!

Neparasti likās, ka veikali ātri aizveras. Jau pl.18 — 19 iestājas pilnīgi klusums, logos nedeg gaisma... Man neizdevās ilgāk pastaigāties, jo katru dienu mums bija nodarbības, semināri līdz vakaram. Bija interesanti vērot, kā citi festivāla dalībnieki sarunājas savā valodā, kā arī vērot pasaikaino dabu.

Viktorija Petrova: Visvairāk no nodarbībām patika žonglēšana, tāda neparasta nodarbība.

Bija interesants novērojums — daudzstāvu dzīvokļu mājas stāv uz milzīga kalna. Attiecības starp cilvēkiem šeit veidojas līdzīgi kā Latvijā, bet tulki un visi pasākuma organizatori likās sirsnīgāki. Pārsteidza, ka skatuves priekšā stāvēja liels ekrāns, kurā rādīja tulku, lai novērstu skatītāju problēmas ar tālu skatu uz tulku.

Visgrūtāk bija saprast, par ko runā citi savā zīmju valodā, bet, par laimi, kāds draugs slovāks man patulkoja. Dažreiz visu rāda tikai kustībās, tad labi, viss skaidrs! Slovāki ir ļoti talantīgi kustību mākslā. Pirmo reizi esot šādā festivālā, bija patīkama sajūta.

Visu nedēļu neiznāca atpūsties, no rīta līdz vakaram apmeklējām nodarbības, seminārus, teātra izrādes. Nepārtraukti mūs vadāja turp un atpakaļ — uz pusdienām, atkal prom uz nodarbību vietām utt.

Vienīgais, kas man pietrūka, — noslēguma balle. Bija tikai zviedru galds un saronas, kājās stāvēt. Un vēl zēli bija to cilvēku, kas nepiedalījās festivālā. Viņi aiz stikla durvīm skatījās, kā mēs ēdām, plāpājām, draudzējāmies...

Alise Vēvere: Teātra māksla festivālā bija ļoti augstā līmenī. Apbrīnojami, cik daudz spēka un enerģijas patērēts, lai skatītājiem būtu aizraujoši to visu vērot. Aktieri talantīgi un perspektīvi. No viņiem mums tiešām daudz kas jāmacās, jāparāda citiem biežāk mūsu spējas.

Pirmoreiz skatījos animācijas filmu ar surdotulkojumu un arī ar subtitriem. Būtu labi, ja tāda iespēja rastos arī šeit, Latvijā. Iesaku visiem: nedrīkst slinkot, pašiem jāstrādā līdz galarezultātam un un nav ko paļauties uz palīdzību.

Slovākijā lielu uzmanību pievērš bērnu iesaistīšanai teātrī, jo tas ļoti attīsta personību, paplašina viņu redzesloku. Visvairāk man patika lēnas kustības, piemēram, kā parāda krišanu, kā seja izmainās... Pašiem jāšuj apģērbi! Noslēgums arī patika: pārdomāts scenārijs, labs apgaismojums, tehnika. Skatuves priekšā ekrāns rādīja frag-

mentus par mieru un karu. Rosinošas bija arī nedzirdīgo mākslinieku darbu izstāde.

Slovāki ir sirsnīgi cilvēki, daudz interesantu vietu un lietu parādīja. Dzīves apstākļi Slovākijā nedaudz labāki nekā šeit, piemēram, TV raidījumiem rāda subtitrus, nedzirdīgajiem piešķirta 50% atlaide tālsatiksmes biļetēm pa visu Slovākiju. Bija patīkami iepazīties ar slovāku puisi Peteru, tādu drošu un jauču. Viņš daudz ko man stāstīja. Labi pavadījām laiku, viņā jutu cieņu pret latviešiem.

Iesaku tiem, kuri brauks uz ārzemēm, — pēc iespējas vairāk noīksti jādibina un jāuztur kontakti, var noderēt!

Man bija forša sajūta, kad biju kalnos! Tik balti un skaisti! Nebija nemaz auksti. Visvairāk patika peldbaseins, 5 saunu veidi, vislabāk — arābu sauna, sauna ar piparmētru aromātu un relaksācija, kur varēja gulēt zem segas. Ātri aizmigu! Tiešām skaista vieta, tādu nekur neesmu redzējusi savā mūžā. Nu ir mazliet bēdīgi, ka jau garām skaistais brauciens un festivāls.

Edīte Stūrīte: Bija interesantas kustību mākslas nodarbības, tik dažādas idejas, žonglēšana. Saistošas spēles. Piedalījos seminārā par nedzirdīgo kultūru pasaulē. Piemēram, uzzinājām, kā holandiešu grupa strādāja Marokā, — aizraujošs stāsts.

Visās nedzirdīgo trupās bija lieliski aktieri. Patika melnais cilvēks no Francijas, kas izpil-dīja melodeklamāciju. Vēl laba izrāde — «Čaplins».

Daudz kontaktējos ar nedzirdīgiem no citām valstīm, nebija laika gulēšanai.

Daba Slovākijā īpatnēja, kalnaina. Arī galvaspilsēta man likās neparasta un interesanta, ar milzīgu tiltu pār Donavu. Naktis ir ļoti skaists skats, visapkārt mirz uguntnāšas. Mums bija dots laiks pastaigai pa kalniem, visapkārt balts! It kā atgriezies bērniībā, kad varēju rāpties kalniņā un skriet lejā.

Par Josefu Rigo

Man viņš vistuvākais draugs no studiju laikiem Čehijā, tāpēc nedaudz gribu pastāstīt par viņa darbu pašlaik.

Pēc Janačeka Mūzikas un dramatiskās mākslas akadēmijas teātra fakultātes pabeigšanas viņš strādāja par aktieri dzirdīgo pantomīmas grupā Bratislavā. Diezgan ilgi, jo šī grupa bija populāra visā Slovākijā, daudz brauca viesizrādēs pa pasauli.

Reizē studēja maģistrantūrā surdopedagoģiju. Nu tagad jau ir maģistrs, bet kopumā Slovākijā ir kādi 10 nedzirdīgie maģistri, kā arī daudzi nedzirdīgie strādā skolās gan par audzinātājiem, gan skolotājiem.

Vēl ir kāda nedzirdīga sieviete, kurai jau ir zinātņu doktores grāds, bet viņas

No labās: raksta autors — kopā ar draugu Josefu

mērķis ir iegūt profesora grādu.

Pēc kāda laika Josefs vairs nespēja uz skatuves un sāka strādāt Bratislavas Nedzirdīgo skolā par teātra pulciņa vadītāju. Tagad lasa lekcijas par nedzirdīgo kultūru, dramatisko izglītību, zīmju valodu, surdopedagoģiju Komenska Universitātes pedagoģijas fakultātē.

Jautāju viņam, kā iekļuva Universitātē. Uz surdopedagoģijas lektora vietu izturējās konkursu un ieguvis tiesības strādāt par lektoru. Strādā viens pats bez tulka, visvairāk izmantojot kodoskopu. Vispār Slovākijā pret nedzirdīgiem dzirdīgie ir ļoti pretimnākoši. Kopā Slovākijā nedzirdīgajiem ir 6 pamatskolas, 4 vidusskolas un 1 ģimnāzija.

«Nedzirdīgo teātris»

Šī ir nedzirdīgo teātra grupa Čehijā, ļoti populāra visā Eiropā. Grupa oficiāli dibināta 2002. gadā. Tajā ir nedzirdīgie aktieri, kuri beiguši Janačeka Mūzikas un dramatiskās mākslas akadēmiju Brno, izveidota ar prof. Zojas Mikotovas palīdzību. Viņa strādā šajā akadēmijā.

Grupa tāda ir vienīgā visā Eiropā — tajā darbojas tikai nedzirdīgie aktieri un darbinieki, izņemot tulku saistībā ar telefonu. Iestudē izrādes gan bērniem un jauniešiem, gan pieaugušajiem. Tās domātas arī dzirdīgajiem.

Šī grupa veiksmīgi kontaktējas mākslas pasaulē un dodas viesizrādēs gandrīz katru mēnesi pa visu Eiropu un pasauli.

Aktieri saka, ka tas tiešām nav viegli, jo nepārtraukti, turklāt bez dzirdīgo palīdzības jāmeklē sponsori, jāraksta projekti, lai varētu realizēt savus plānus, kā arī nodrošināt aktieriem oficiālu algu. Gadā top 3 jaunas izrādes. ♦

Līdzjūtība

✦ Ir sāpes, ko nespējam dalīt uz pusēm, Nav vārdu, kas mierināt spētu...

Izsakām visdziļāko līdzjūtību un skumju brīdī esam kopā ar mūsu Linardu un viņa ģimeni, mīļoto JUDĪTI DUGNESI (1932. 26.III — 2004. 20. II) mūžībā aizvadot.

Ev. luteriskā Rīgas nedzirdīgo draudze

Svešās zemēs esot jauki

Sākumā grūti, tagad labi

Brigita Aldersone

SAULS ROZENBERGS, Latvijas nedzirdīgo sabiedrībā agrāk pazīstams sporta aktivists, galda tenisists, uz etnisko dzimteni Izraēlu aizbrauca pirms desmit gadiem.

Novembrī bija ieradies Latvijā, apmeklēja arī LNS Rehabilitācijas centru un vēlējās redakcijā parunāt par dzīvi, nodot sveicienus saviem skolabiedriem un draugiem. Tā tapa šis raksts.

Sākums dzīvei svešā malā

Tas bija ļoti grūts laiks, lai gan Sauls aizbrauca no Latvijas cerībā atrast vieglākus dzīves apstākļus. Izrādījās, cilvēkam jau gados (61) Izraēlā ir sarežģīti atrast darbu, lai sevi nodrošinātu.

Labi, ka bija ieradies viens pats, bez ģimenes, un tātad viss grūtums bija jāzcieš vienam. Kopā ar otru tādu pašu iebraucēju noirēja dzīvoklī Telavivā (300 USD), iekārtojās palīgstrādnieka darbā privātā apavu izgatavošanas firmā (800 USD mēnesī), mācījās ebreju valodu. Un tā sāka savu jauno dzīvi mūža otrajā pusē.

Iedzīvojās pamazām

Strādāja 10 — 12 stundas dienā, bet saņēma tādu algu, ka varēja sevi uzturēt un atļaut arī ģimenei — sievas un meitas ceļa izdevumiem uz Izraēlu. Tiesa gan, pirmoreiz atbraukušas pēc pāris gadiem, viņas tomēr nepalika un devās atpakaļ uz Latviju. Vēlāk pārdomāja un tomēr nolēma pievienoties «ģimenes galvai». Sieva vairs darbā nestājas, meita mācījās un ieguva zīmju valodas tulka kvalifikāciju.

Tā nemanot pienāca pensijas vecums (65), un Sauls meta mieru darbam ar tā saukto «emigranta» pensiju (ģimenei — 700 LVL mēnesī). Starp citu, vietējiem iedzīvotājiem šī pensija ir daudz lielāka.

Mierīgas vecumdienas

Būdami pensijā, abi ar sievu pārcēlās dzīvot uz kūrortpilsētiņu netālu no galvaspilsētas. Tur uz kredīta (20 g.) nopirka labu trīsistabu dzīvokli (40 tūkst. LVL), iegādājās katram savu automašīnu. Par savu pensiju viņi to var atļauties, jo dzīve Izraēlā esot daudz lētāka nekā Latvijā. Ar sievu abi aktīvi darbojas divās nedzirdīgo organizācijās — Telavivā un Astkelonā (vietējā).

Sauls atzina, ka viņa aizraušanās visu mūžu bijis sports. Pats tajā aktīvi iesaistījās Latvijā, bet tagad Izraēlā jau ir pasākumu, sacensību organizators.

Sportam uzticīgs

Trīsreiz nedēļā viņš apmeklē sporta

klubu, bieži viņu meklē arī citās dienās, lūdzot padomu un palīdzību. Brīvdienās, kad nav sporta sacensību, parasti tiek sarīkoti izbraukumi — pikniki brīvā dabā. Brauc arī uz citām kaimiņvalstīm (Turciju, Ēģipti) kā tūristi — šīs grupas uzņēmies organizēt viņa dzīvesbiedre.

Bet meita laimīgi apprecējusies, dāvājusi divas mazmeitiņas un strādā par izsaukumu zīmju valodas tulku dažādās organizācijās.

Nedzirdīgo dzīve

Valsts īpašu uzmanību nedzirdīgajiem nepievērš, gādā par viņiem tāpat kā par visiem pilsoņiem. Vienīgais atvieglojums — apmaksā pusi no izdevumiem, pērkot faksus, telefonus, kā arī piešķirot bezmaksas peidžerus valsts iestāžu saziņai ar nedzirdīgajiem dažādos ārkārtas gadījumos, piemēram, īpaši signalizējot par avārijām, trauksmi utt.

Valstī dzīve esot mierīga, neraugoties uz iekšējām iedzīvotāju (arābu un ebreju) nesašķaņām, kurām pamatā dažādas reliģiskās pārliecības (jūdaisms, islams, musulmansisms), kā arī ārējām nenoregulētām attiecībām (ar Palestīnu).

Nedzirdīgie sagrupējušies atsevišķi divās lielās grupās — iebraucēji, «krievi» (ap 2500) un vietējie ebreji (ap 10 000). Valstī darbojas 12 nedzirdīgo organizāciju ar klubiem. Arī tie attiecīgi dalās pa šīm grupām, un katrai ir savi paradumi un tradīcijas, katru grupu rīko sev patīkamus pasākumus. Saulam daudz labāk patīk «krievu» koncerti ar skečiem, melodeklamācijām un straujām dejām. Izraēlas pašdarbnieku iestudējumi ir pelēkāki, garlaicīgāki, viņš stāsta. Starp citu, arī nedzirdīgie pašdarbības aktieri šeit saņem algu, bet apmeklētāji par ieeju klubā, par pasākumu apmeklēšanu maksā (5 — 10 USD).

Labas vecumdienas

Sauls Rozenbergs atzīst, ka Izraēlā viņam dzīve daudz labāka nekā Latvijā. Viņš ir materiāli nodrošināts, nav jābaidās, ka var piemeklēt trūkums, ka nevarēs apmaksāt nepieciešamos izdevumus ikdienai. Un tas ir pats galvenais, lai cilvēks justos labi.

Protams, pietrūkst, daži sūkumi, pie kā bija pierasts Latvijā. It īpaši attiecībā uz latvisko ēšanu (zivju un piena produktu daudzveidība

utt.). Sieva jau mēģina dažādot ēdienkarti — gatavo gan vietējos, gan latviskos ēdienus, bet tiem dažkārt trūkst izejvielu.

Salīdzinājumi

Tie nav par labu Latvijai. Sauls, ciemojoties Latvijā, varējis izdarīt dažus secinājumus «no malas» par dzīvi Latvijā. Pirmajā brīdī viņu, tāpat kā citus iebraucējus, pārņēmis apjukums — tik daudz izmaiņu, nekas vairs nav kā agrāk, mainījušies ne tikai ielu nosaukumi, bet arī to izskats — nojauktas ēkas, uzceltas jaunas, pārkārtotas iestādes. Un tik daudz veikalu ar šausmīgi dārgām precēm! Cenas Izraēlā gan produktiem, gan citām precēm ir zemākas un pieejamākas, bet pensijas lielākas, tāpēc dzīvot tur labāk.

Cilvēki draudzīgāk turas kopā, viens par otru interesējas, atbalsta, ja nepieciešams. Sauls atzīmē pēdējo kā vienu īpaši zīmīgu atšķirību no Latvijas.

Novēlējumi

Izraēlā 2004. gads sākas daudz ātrāk — jau septembrī pēc Austrumu kalendāra. Tiesa gan, iebraucēji jeb emigranti, kā saka Sauls, savu Jauno gadu sagaida tāpat kā Latvijā — 31. decembra naktī pulcējas kopā klubā, varbūt aiziet uz kādu krodziņu... Viņu vidū parasti kādi četri no Latvijas.

Sauls «latviešiem» pastāstīs savus iespaidus no nesēnā brauciena, nodos sveicienus no Latvijas. Bet «Kopsoli» lasītājiem viņš novēl laimīgu un nodrošinātu dzīvi savā zemē nākotnē. ♦

Zīmju valodas centrs aicina

Visus interesentus pieteikties uz latviešu zīmju valodas kursiem. Ilgums 2 mēneši.

Sākums 1. martā pl. 18, Elvīras ielā 19.

Pieteikties Zīmju valodas centrā, Elvīras ielā 19 pie Lilitas Janševskas vai pa tel. 7471575.

KC «Rītausma» piedāvā

Pašvaldību un valsts namu, privatizēto dzīvokļu īpašniekiem pārrunas ar speciālistiem trešdien, 10. martā pl. 16; otrdien, 23. martā pl. 18; otrdien, 6. aprīlī pl. 19. Jūs uzzināsiet kā pareizi rīkoties pēc nama privatizācijas.

□ □ □

Visus gribētājus — dāmas un kungus aicina uz BEZMAKSAS matu griešanu un veidošanu pie friziermāceklēm. Pieraksts un sīkāka informācija pie Jautrites.

Sporta ziņas

Uzvar «Klusums»

1. februārī Rīgas 51. vidusskolā notika RSK florbola sacensības. Tajās uzvarēja NIAF «Klusums» šādā sastāvā: I. Mostovs, G. Beisons, V. Lagunovs, P. Logins. Nākamās vietas attiecīgi sadalīja «NS — I»: D. Zariņš, H. Birmanis, K. Žoids, O. Hlibovs un «NS — II»: A. Kivītis, V. Jelžovs, A. Smirnovs, A. Pešiks. ♦

Boulinga meistarība aug

15. februārī RSK «NS» jau otro gadu organizēja sacensības boulingā TOSS boulinga zālē, Ķengaragā.

Sievietēm starp 6 spēlētājām pirmo vietu negaidīti ieguva Ilona Ozola ar

112,8 p. Pagājušā gada čempione Nina Hlibova 2. un 3. vietu (109 p.) dalīja ar Anitu Homiču. Tālāk Dace Lukse, Agata Blauberģa, Vera Smirnova.

Kungiem konkurence bija lielāka — 30 cilvēku. 1. vietā — Oļegs Hlibovs (154,4 p.), 2. Vladimirs Lagunovs (145,8 p.), Sergejs Kaliberda (134,6 p.).

Kopā tika izspēlētas 5 spēles un vienā no viņām līdz šim vislielāko punktu skaitu nedzirdīgo boulinga vēsturē ievāca Harijs Rencis — 198 p.! Tas boulingā ir teicams rezultāts! ♦

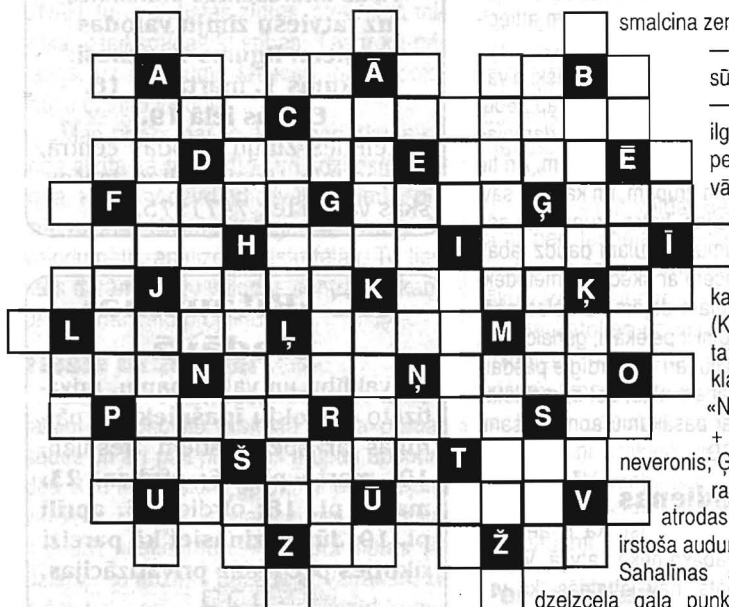
Ievēribai!

6. martā pl. 10
sacensības galdā tenisā
RNBIS, Čaka ielā 42,
sporta zālē.

Krustām šķērsām

Nodaļu vada Georgs Poršs

Trīsburtu mīkla

Limeniski + stateniski; abiem vārdiem otrs burts vienāds.

A — Dativa jautājums + Vēlējuma partikula; Ā — Braukt sēžot zirgam mugurā + Bārt; B — Kā viens, tā otrs + Liela upe Rietumsibīrijā (Krievija); C — Redzes orgāns + Izlīdzina un

smalcina zemi pēc aršanas; D — Sīks lidojošs asin-sūcējs + Maksšķere; E — Staigāt + Pirms ilga laika; Ē — Vienpersonas vietniekvārds (dsk.) + Kaisīt graudus zemē;

F — Indīga siltzemjučūska + Baškortostānas (Krievija) galvaspilsēta; G — Franču klasiķis — romāna «Nožēlojamie» autors + Sīks auga auglis, neveronis; Ģ — Upe Limbažu rajonā, kuras grīvā atrodas Skultes osta + Nerīstoša audummala; H — Pilsēta Sahalīnas salā Z (Krievija), dzelzceļa gala punkts + Liela pilsēta

Ķīnas A, Anhojas provincē, Janczi upes krastā; I — Lāso + Dauza; Ī — Nākamajā dienā + Veidot kamolu; J — Šaurs koridors + Franču garuma mērvienība, vienāda ar 4,44 km; K — Ūdens ņemšanas vieta + Celtne; Ķ — Maksšķernieka piederumi + Nepievilcīgi mājokļi;

Mīļi sveicam

Jūs esat dzimuši reizē ar pavasari — cīruļputeņos šūpoti, saulstaru sildīti, zaļojoši līdzī katram pumpuram. Lai šī dabas atmodas svētība pilda jūsu dzīvi arī turpmāk.

Jums pārdomām dažas rindas no Sv. Franciska lūgšanas:

Mierināt, nevis gaidīt mierinājumu,
Saprast, nevis gaidīt sapratni,
Mīlēt, nevis gaidīt mīlestību.
Jo tas, kas dod, arī saņem,
Kas atzīmirst sevi, tas iegūst..

75

3. III VALENTĪNA PALČEVSKA, Rīgas
70

13. III ANTONS GREDELIS, Smiltenes
17. III ARTŪRS HERBSTS, Smiltenes

65

1. III INĀRA STIPRĀ, Rīgas
14. III DARJA KUĻEVA, Rīgas
28. III ALEKSEJS ARTEMJEVS, Rīgas

60

3. III AINA MIRDZA ĀBOLIŅA, Rīgas
5. III ANATOLIJS ČAMANS, Daugavpils
19. III VALENTĪNE LUDBORŽA, Rēzeknes
23. III JEVGENIJA LABPRĀTE, Rīgas
25. III LIDIJA GOLUBEVA, Liepājas

55

5. III LUDMILA KRISĀNE, Rīgas
11. III JĀNIS KATKOVSKIS, Rīgas
19. III MARIJA GRAUDIŅA, Rēzeknes
23. III JEVGENIJS UTRICKIS, Smiltenes

50

4. III IRĒNA PAKSE, Rīgas
11. III SMAIDA JERMOLAJEVA, Rīgas
18. III MĀRĪTE OKNERE, Liepājas
30. III BIRUTA TRUMPA, Daugavpils
30. III GENĀDIJS LAPICKIS, Rīgas

biedrība

L — Grota + Putnkopības produkts; Ļ — Ūdens nogludinātie akmeņiņi upes dibenā + Basketbolistes U. Semjonovas pamazinātais vārds; M — Austrālijas strauss + Garastāvoklis; N — Vieta, kur nekriņī tieši saules stari + Sieviešu žurnāls Latvijā; Ņ — Tā, ko mēs nedzirdam (3 pēdējie burti) + Apdzīvota vieta un upe Habarovskas novada Z, ietek Ohotskas jūrā; O — Sniegt + Nots; P — Vienīgā trīsburtu pilsēta Latvijā + Dabīga plūsma; R — Laikmets + Noma; S — Uzņemt barību + Trauka rokturis; Š — Ātri + Dubnas pieteka Latgalē; T — Krāsotāja darbarīks + Bezspārnu kukainis — parazīts; U — Vilkt kājās zeķes, apavus + Lokatīva jautājums; Ū — Dabūt, rast + Vienpersonas vietniekvārds (dsk.); V — Aita (novēc.) + Latvijā saudzējama skuju koks; Z — Pikantais gulašs tatāru gaumē + Kalēja krāsns smēdē; Ž — Adataini dzīvnieki + Viena no cilvēka maņām.

ATRISINĀJUMUS GAIDĀM LĪDZ
25. MARTAM.

Pirmajam par pareizu atminējumu
redakcijas balva.